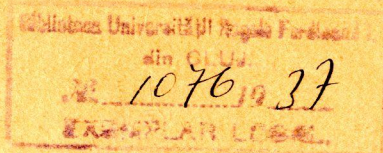

450148

Creanțatul Școlii

670

BCU **Revistă de Pedagogie
și Cultură Generală
a Învățătorilor din județul Cluj**

FREAMĂTUL ȘCOALEI

„Freamătul școlii“

A isvorât dintr'o necesitate sufletească a învățătorilor clujeni. Această revistă este expresia aspirațiilor acelor suflete care freamătă într'o gamă de dorinți intelectuale, este posibilitatea de afirmare a învățătorilor pe terenul educației și a vieții sociale a satelor.

Lipsită de atmosfera oficială ea caută să se impună, creindu-și o autoritate prin problemele cari și le va pune rezolvându-le în mod obiectiv. Acest freamăt va face să cânte toate sufletele învățătorilor în tonul solidarizării profesionale să antreneze forțele pentru lupta de culturalizare, să scormonească energii și să trezească noi nădejdi în corpul nostru învățătoresc.

„Freamătul școlii“ va face toate eforturile să dea material de cultură profesională și generală, să dea sugestii care să antreneze pe toți învățătorii în cercetări pedagogice și în tot ceea ce interesează culturalizarea satului.

Prin freamăt se vor manifesta talentele tinere și înțelepciunea celor cu experiență.

Oamenii de știință vor avea posibilitatea să difuzeze tot ceea ce au elaborat în laborator, aducând în felul acesta o contribuție la dezvoltarea învățământului prin solidificarea elementului învățătoresc. Problemele de psihologie, pedagogie și pagini literare vor fi o sursă continuă pentru dezvoltarea învățătorului.

Cu aceste gânduri s'a pus bază acestei reviste care pleacă la drum plină de încredere în forțele ei colaboratoare; dar tot-

odată și cu rugămintea de a fi primită de acei colegi cari vor să sprijine această manifestare dăscălească.

„Freamătul școalei” iese din cadrul obligativității, al revizitelor cu caracter oficial și primește cu bucurie să colaboreze la ea pe acele persoane cari vor să contribuie la înălțarea sufletului învățătoresc, acel suflet care caută prin acțiunea lui să întărească pe veșnicie temelia statului național român, pentru ca orice tentativă dușmană să se sfarame de zidul solidarității noastre naționale.

Cu aceste dorinți și cu multă încredere în viitor pornim la muncă, cu D-zeu înainte.

Inspector școlar,
V. Chintoiu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Școala românească și muncitorii ei

Suntem un popor care, — în familie, acasă între noi, — mai bucuros ne certăm și ne criticăm decât să lucrăm în armonie și să ne recunoaștem calitățile. Mai cu plăcere relevăm fețele de umbră ale vieții noastre publice, decât celea de lumină.

Desigur nu vom afirma că autolauda, autoaprecierea care trece în exagerări la alte popoare, ca de-o pildă vecinii noștri dela Apus, ar fi o calitate. Dar nici excesiva noastră aplicare spre negație, spre critica destructivă nu vom admite că e o bună și sănătoasă însușire a sufletului național. E cu totul necesar să ne recunoaștem și să ne apreciem la justa lor valoare și calitățile bune și realizările pe cari acestea calități ni le-au dat.

E semn de popor cult când știm să cântărim cu dreaptă măsură și binele și răul ce se arată în viața noastră publică.

Acestei nesănătoase aplicări spre negație se datorește, în primul rând, faptul că noi nu recunoaștem realizările atât de mari ale țării noastre dela unire până azi. Rareori au fost încrestate și mai rareori puse în justă lumină.

Iată, de-o pildă, realizările învățământului românesc, dela unire până azi! Toată lumea se miră cum dintre toate departamentele, acel al Instrucției publice, are bugetul cel mai mare. Mai mare decât al apărării naționale. Și mulți afirmă că cel puțin un sfert din acest buget ar putea fi cruțat; că, peste tot, e de a se vedea dacă e rentabil să se arunce, de-o pildă — grele milioane pentru școala primară la un popor care nu-și trimite copiii regulat la cursuri, ba chiar urăște instituția și o crede o

pacoste pe capul lui. Iar alții se întrebă: unde sunt rezultatele învățământului primar dela unire până azi?

Aplicarea exagerată spre critică destructivă nu-i lasă pe cei mai mulți să recunoască următorul adevăr: dacă, dela unire, s'ar fi lucrat, creiat și realizat pe toate terenele activității publice ca pe acela al învățământului și educației, azi am fi foarte departe cu consolidarea națională.

Pe terenul școlar anii dela unire n'au fost ani pierduți ci plini de bogate roade.

Cine cutreeră țara, mai ales nouile provincii, și, în acestea mai ales regiunile cari în trecut au fost mai lipsite de cultură națională, vede cu uimire nouile generații eșite din școala românească: sunt tineri și tinere conștienți, fete și feciori scuturați, cu demnitatea lor, plini de voință, optimiști. Par'că n'au auzit nici odată cântecul cucuvăii, și șoaptele strigoilor din trecutul de umilire, nu mai ajung până la ei.

Dacă-i ascuți, te bucuri de limba ce-o vorbesc, neasemănat mai românească decât jargonul dialectal, topit de străinisme, pe care-l vorbeau părinții lor. Dacă-i vezi la horă, îți crește sufletul de bucurie, văzându-i prinși în dansuri românești necunoscute aici înainte cu două decenii. Ii vezi, fete și feciori, îmbrăcați în costume naționale, din cari nici urmă nu mai rămăsese în părțile locului.

Crește pretutindeni o pădure tânără, viguroasă, se îndeasă și sporește. Vlăstare cari n'au răsărit numai din rădăcini românești, ci sunt românești și în crenguțele, în frunzele și florile lor, și vor fi așa, desigur, și în roadele lor.

Patrimoniul național al României între Tisa și Nistru a fost țesut și străbătut în adâncimi de rădăcinile nației noastre. Ele n'au pierit nici odată, ci au sporit în adâncime. Dar nația ce creștea la suprafață pe acest pământ își pierduse înfățișarea și afirmarea românească, în unele regiuni. Ne-am pierdut în diferite județe: portul, cântecul, dansul, ba chiar limba. Dădeam flori și fructe străine, deși rădăcinile și tulpina erau ale aceluiași stejar românesc. Azi se împânzește, țara, și la suprafață, cu vieță românească.

Mulți nu o văd, alții nu-i cunosc valoarea. Dar, această minune se săvârșește sub ochii noștri de către școala românească.

Dacă acest singur fapt s'ar fi realizat în România Mare, și încă am avea dreptul să ne mândrim, și să înțelegem pentru ce bugetul Ministerului Instrucțiunii trebuie să fie cel mai bine dotat.

Numele pe care le poartă gazetele și le fac zilnic cunoscute opiniei publice, o să fie în curând uitate: numele celor mai mulți politiciani vânturători de vorbe, de interese și de patimi. Vor fi uitați în înțelesul adevărat: nu numai cu numele, ci cu toată ființa lor. Fiindcă n'au lăsat pecetea muncii creatoare în sufletul neamului, n'au îmbogățit acest suflet.

În vreme ce și cel mai umil învățător și învățătoare harnică se vor adăuga cu energia depusă, energiei naționale și nu vor pieri în veac deși nime nu le cunoaște nici azi numele. Cine a deschis mintea unui pui de român; cine i-a arătat cărarea dreptă a vieții; cine a coborât un cântec românesc în glasurile copiilor; cine a înfrigorat degetele copilițelor pentru cusătura și țesutura românească, va trăi cu munca, cu rodul său, în sufletul neamului.

Aceasta e munca creatoare.

Și corpul didactic al României Mari se poate mândri cu această muncă.

I. Agârbiceanu.

Măsurarea Inteligenței La Adulți

CAPITOLUL I.

DEFINIȚIA INTELIGENȚEI

Viața, în cea mai largă accepțiune a cuvântului, presupune luarea în considerare a celor doi termeni care o condiționează: un *organism* care trăiește într'un *mediu* înconjurător. Necontenita interferență dintre organism și mediu este absolut necesară pentru a putea presupune existența lanțului de acțiuni și reac-

țiuni care definesc viața, luată în sens biologic — așa cum o înțelegem noi. Căci numai datorită excitațiilor mediului înconjurător, precum și stimulenților interni, organismul este îndemnat spre reacțiune; iar aceste reacțiuni au drept scop satisfacerea unor trebuințe pe care organismul le trăiește. În acest caz, organismul va căuta fie să transforme mediul în vederea satisfacerii trebuințelor care-i determină activitatea, fie să se adapteze mediului în care trăiește.

Individul uman trăind și el într'un mediu înconjurător — mediu care este atât fizic, cât și social — face anumite reacțiuni pentru a se acomoda acestui mediu, sau pentru a transforma mediul în concordanță cu trebuințele lui, care se cer satisfăcute. În vederea acestei neconținute adaptări, el dispune de trei categorii de reacțiuni: *reacțiuni native*, *învățate* și *inteligente*¹⁾. O distincție între aceste trei tipuri de comportare se impune dela sine, noi ne vom mărgini a spune numai că reacțiunile native sunt toate reacțiunile reflexe și instinctive pe care individul uman le moștenește prin ereditate și datorită cărora poate face față cerințelor imediate ale mediului în care trăiește, reacțiunile învățate sunt acele reacțiuni pe care individul și le-a însușit prin propria-i experiență și printr'un lung exercițiu — începând din primele zile după naștere —; iar reacțiunile inteligente sunt acelea care au o trăsătură aparte: noutatea, trăsătură pe care nu o întâlnim în categoria celor două tipuri de reacțiuni anterioare. Pentru a concretiza și mai mult diferența dintre aceste trei posibilități de comportare, vom spune că reacțiunile instinctive sunt reacțiuni automate, stereotipe, care nativ sunt adaptate pentru situațiuni specifice, reacțiunile învățate nu sunt așa de rigide ca cele instinctive, ele se pot modifica datorită legii efectului, care presupune trăirea încercărilor și erorilor pe care organismul le face pe plan real, iar reacțiunile inteligente pre-

---

¹⁾ Expunerea acestor idei e după: *Cursul de Psihologie Generală* al D-lui Prof. F. Ștefănescu-Goangă.

supun anticiparea activității prin gândire, economisind astfel încercările și erorile.

Am afirmat mai sus că *reacțiunile inteligente au o notă de nouitate*. Să precizăm mai de aproape acest caracter specific actelor inteligente, oferindu-ni-se astfel posibilitatea de a da o definiție, acceptabilă, inteligenței.

După cum se poate deduce din cele expuse mai sus, inteligența este un aspect al individualității, atât de mult reclamată de viața civilizată modernă. Iar măsurările inteligenței au presupus la început existența acestei *abilități generale*, fără însă să se fixeze asupra definiției psihologice a acestui termen. Mai târziu, însă, psihologii și-au pus anumite ipoteze în baza cărora să lucreze. Iar aceste ipoteze le vom expune succint pentru a ne edifica asupra sensului noțiunii de *inteligență generală*, întrucât inteligența este una din cele mai importante funcțiuni ale psihicului uman, funcțiune pe care ne-am propus s'o măsurăm pentru a vedea cum se manifestă la adulți.

În prima linie vom expune ideile lui *A. Binet*, care este promotorul mișcării psihologice de măsurare a inteligenței. În măsurările lui, Binet se raporta la procesele psihice superioare, mai complexe, ca: raționamentul, imaginația, etc. Totuși în scrierile lui Binet, nu găsim o definiție standard a inteligenței generale, dar găsim numeroase descripții care se referă când la un aspect, când la altul al ei. Ceeace accentua el mereu, era deosebirea dintre inteligență și cunoștință și numai datorită insistenței lui Binet, termenul de „*inteligență generală*” a primit o importanță psihologică. Nedefinind inteligența, Binet o caracteriza în modul următor: Inteligența presupune: 1) tendința de a menține o direcție definită de starea mintală prezentă, 2) capacitatea de adaptare în vederea atingerii scopului dorit, 3) puterea de autocritică. Vedem deci că Binet consideră inteligența ca o capacitate generală a organismului uman care-i ajută adaptarea la noile situații în care se găsește: iar ca cei mai importanți factori care iau parte la complexul proces al inteligenței generale, Binet remarcă atenția, judecata și

acomodarea. Bazat pe numeroasele lui experiențe, Binet încearcă să dea o definiție inteligenței generale: „Inteligența este judecată, simț comun, inițiativă, abilitatea de a se adapta singur“. „A judeca bine, a înțelege bine, a raționa bine, sunt esențialele caracteristice ale inteligenței“¹⁾.

Prin cercetări ulterioare lui Binet s'a încercat tot mai mult să se precizeze sensul psihologic al noțiunii de inteligență generală, iar fiecare experimentator căuta să definească acest proces psihic cât mai adecvat cu rezultatele obținute. Așa s'a ajuns la o infinitate de definiții care de multe ori au provocat discuții largi asupra inteligenței generale, discuții care la un moment dat au împiedecat evoluția cercetărilor experimentale — prevalând asupra lor — dar al căror rezultat a fost totuși favorabil nouilor cercetări, elucidând tot mai mult acest proces, pe care testele căutau să-l prindă în desfășurarea lui. Noi ne vom mărgini a discuta o singură definiție dată inteligenței generale, care fiind cea mai concisă este și cea mai mult acceptată de aproape toți investigatorii în această direcție. Această definiție revine lui *W. Stern*:

„Inteligența este o capacitate generală a individului pentru a-și acomoda gândirea la situații noi“, sau o definiție și mai pregnantă e următoarea: *„Inteligența este capacitatea mintală generală de adaptare la noi probleme și condiții de viață“*²⁾.

Prin această definiție Stern diferențiază inteligența generală de talent, care e o dezvoltare a unei abilități speciale și de cunoștință sau memorie care lucrează cu situații din trecut, pe când inteligența e îndreptată spre viitor.

Definiția dată de Stern inteligenței privește comportamentul pe latura adaptativă, inteligența generală fiind capacitatea de a eși cu bine din toate situațiile, implicând ușurință și rapiditate în ajustare, ușurință în distrugerea vechilor deprinderi și în formarea celor noi. Dar, procesele acestea, la rândul lor, depind

---

¹⁾ *R. Pintner*: Intelligence Testing. London, University of London Press, 1924.

²⁾ *W. Stern*: Die Intelligenz der Kinder und Jugendlichen und die Methoden ihrer Untersuchung. Leipzig, J. Ambrosius Barth, 1920, pag. 2.

de modificabilitatea sistemului nervos. Cu cât un organism are o plasticitate mai mare, cu atât se poate adapta mai ușor la situații noi și reacționează adecvat la un mare număr de situații. Organismul inteligent are o multiplicitate de răspunsuri, cel mai puțin inteligent are reacțiuni restrânse, pe care le repetă. Datorită plasticității sistemului nervos, organismul își poate modifica reacțiunile pe care și le adaptează nouilor situații, iar acest caracter de adaptabilitate a reacțiunilor constituie nota de *noutate* a actelor inteligente, notă prin care ele diferă atât de reacțiunile instinctive, cât și de cele învățate.

După ce am definit inteligența generală — sau globală, cum i-se mai zice — să vedem acum care sunt momentele principale ale acestui proces psihic, care e felul lui de desfășurare. Căci numai cunoscând această desfășurare în timp a actului inteligent, ne putem da seama de felul cum au fost alcătuite testele prin care s'a încercat diagnosticarea acestui proces psihic atât de complex.

După cum am afirmat, la începutul acestui capitol, chiar Binet presupune în actul inteligent conlucrarea mai multor procese psihice simple ca: atenția, judecata, etc. fără a preciza însă importanța acestor procese. De aceea *E. Claparède*, ca o completare a noțiunii de inteligență globală, introduce noțiunea de *inteligență integrală*, prin care el înțelege un act de inteligență isprăvit. „Oricare ar fi forma și oricare ar fi domeniul spre care se îndreaptă inteligența, ea are un *quid proprium* care nu variază”¹⁾. Caracterul comun al oricărui act de inteligență este de a satisface cele trei operații capitale, pe care el le presupune: *problema*, *ipoteza* și *verificarea*. Orice act de inteligență presupunând o adaptare a individului la mediu, sau transformarea mediului pentru satisfacerea trebuințelor lui vitale, problema ar fi trăirea dezechilibrului intern sau extern, ipoteza ar fi găsirea pe plan mintal a mijloacelor necesare pentru adaptare și verificarea ar fi traducerea în faptă a acestor ipoteze. Astfel primim actul

---

1) *E. Claparède*: Comment diagnostiquer les aptitudes chez les écoliers Paris, E Flammarion, 1924, pag. 219.

inteligent isprăvit, care numai trecând prin aceste trei faze poate aduce o nouă adaptare. Dar toate aceste trei faze ale actului inteligent, descrise mai sus, presupun o anumită „tehnică internă“, bazată pe o serie de operații psihice simple. Aceste procese psihice, care își dau contribuția la realizarea unui act inteligent, se pot împărți după cele trei momente principale ale actului de inteligență integrală. Cunoașterea desechilibrului, a problemei, presupune putere de observație, acțiunea de a percepe, iar pentru a elabora ipoteze ai nevoie de procesul de memorizare, asociație, comparare, imaginație, de posibilitatea de a folosi concepte — conceptul fiind într'un anumit sens o posibilitate permanentă de reacțiune — și pentru a crea concepte ai nevoie de procesul de abstracțiune. Verificarea, la rândul ei, necesită raționament și critica soluțiunii găsite.

Enunțând însă aceste procese elementare care stau la baza actului inteligent să nu se creadă că-l atomizăm. Nota predominantă a vieții noastre psihice e unitatea, aceste procese simple pe care se clădește actul inteligent nu sunt înțelese ca o sumare de funcțiuni, ci în sensul unei colaborări cât mai largi, un proces atrăgând după sine pe celălalt. Organismul nu e un mozaic ci un tot unitar și numai ca o ipoteză de cercetare considerăm, prin abstracțiune, aceste procese izolate unele de altele.

Analiza actului inteligent, făcută mai sus, se impunea, căci cunoașterea proceselor elementare care îl constituiesc ne va da posibilitatea să apreciem în ce măsură testele aplicate de noi țin seama de definiția dată inteligenței, precum și de principalele momente ale actului inteligent. În capitolul III al lucrării vom arată cum aceste teste, pe care le-am aplicat, măsoară inteligența globală, dar în același timp cum fiecare test în parte face apel la un aspect sau altul al acestui proces psihic foarte complicat.

În concluzie putem spune că inteligența este capacitatea mentală a unui organism de a rezolva probleme noi, capacitate care implică înțelegerea problemei, o direcție stabilă a gândirii spre scopul propus, invențiunea mijloacelor de rezolvare a problemei și critica acestor soluțiuni imaginate. Iar diferitele pro-

cese psihice simple, pe care se clădește actul de inteligență globală, nu funcționează izolate unele de altele, ci într'o strânsă colaborare.

Tudor Arcan.

(Va urma).

Orientarea tineretului

Spiritul timpului, ne impune o verificare a încadrării spirituale a tineretului nostru de azi, pentru a vedea în ce măsură se situează interesele conservării naționale și promovării patrimoniului național. Pentru că azi mai mult ca oricând și în măsură crescândă în viitor, singurul crez, singurul adevăr, e *naționalitatea*. „Tot ce există prin ea s'a făcut. Tot ce se va face de acum înainte, printr'ânsa se va face”¹⁾.

Omul își justifică existența sa temerară pe pământ, numai în măsura în care a servit în mod altruist interesele superioare ale semenilor săi. Ori, în concepția destrăbălării cabotinelor ambulante, importatori de idei deșuchiate de umanitarism, se crede că servesc interesele aproapelui acei cari se jeluiesc de soarta locuitorilor bântuiți de cutremure din Honolulu sau a negrilor apucați de fobia războiului din Abisinia, în vreme ce țăranul nostru se sbate încă în mizerie și mare parte din ei, sunt analfabeți.

Acestei mentalități, acelaș autor citat, îi opune adevărul necontestat că „poporul român nu are alt mijloc de a se devota intereselor umanității, decât servind cauza naționalității sale”. Iar duhului de progres cultural în ritmul căruia se crede că pășim prin importarea tuturor pornografiilor grețoase din streinătate, îi opunem tot unul din adevărurile Dlui Cuza: „Cultura umană, nu poate să existe decât prin cultura națiunilor — națiunile decât prin cultura lor”.

Inarmați cu aceste adevăruri, trebuie să facem un examen

---

¹⁾ A. C. Cuza : Naționalismul în artă.

de conștiință națională, punându-ne întrebarea în ce măsură ne-am îndeplinit noi sarcina afirmării individualității noastre etnice?

Intrucât merităm noi apoi legitimitatea patriotismului pe care îl trâmbițăm la toate colțurile de stradă?

Nu fac nici un fel de pronosticuri și nici un fel de aprecieri în ce privește orientarea tineretului de azi, a cărui preocupări le cunoaștem mai mult sau mai puțin, vreau numai să-i atrag atențiunea că: „singurul lucru, care are o existență reală, este viața gândirii și tot restul nu este decât o aparență fără realitate pozitivă — și în acest caz viața eternă va începe pentru noi nu dincolo de mormânt ci din existența prezentă”¹⁾.

Asemenea înțelese viața și datoriile tineretului nostru în cadrul instituțiilor armatei, premilităriei, străjerismului și celelalte, ele vor forma adevăratele și singurele mijloace de purificare morală și națională, alături de oțelirea trupească și educația militară trebuincioasă pentru apărarea patriei în caz de război — așa cum au fost menite — întronând prin ele ceea ce se simte așa de mult: „domnia ordinii și a binelui”. Moralul și înțelepciunea, iată cele două axe ale vieții noastre sufletești care multiplicare de o puternică voință, vor aduce la adevărata fericire care nu este în lume decât în cea ce se numește „prețul mulțumirii interioare”.

Cei cari înțeleg scopul acestor instituțiuni nu se vor îndoii a crede un moment că alături de școală și biserică, ele sunt azi suportul sentimentului patriotic care dă imbold până la sacrificiu, și vor mai înțelege de ce acei streini cari vroiesc să lovească în țara noastră, în sufletul nostru, lovesc în instituțiunile sale: biserica, școala, armata, premilitărie și străjeria, etc.

Filosoful Fichte în ale sale „Reden an die deutsche Nation” zugrăvește în mod emoționant starea deplorabilă a poporului german înfrânt și îngenunchiat de Napoleon Bonaparte împăratul Franței la Jena și Austerlitz și în concluzie citează cuvîn-

---

¹⁾ Paul Duproix : Kant și Fichte, pag. 254.

tele Hélène-i Iacobi pe care le scria fratelui ei: „Am dormit pe laurii lui Frideric cel Mare, care stăpân pe veacul său creaa un timp nou; noi nu ne-am continuat drumul și timpul ne-a luat înainte”.

Se înțelege că semnificația acestor cuvinte raportate stărilor noastre de azi, sunt aceleași deși rolurile sunt inversate în cazul nostru căci noi i-am zdrobit pe germani nu ei pe noi. Dar să nu pregetăm o clipă să ne strângem rândurile și educați în disciplinile instituțiilor dragi, să ne primenim forțele ca niciodată să nu lăsăm să ne treacă timpul înainte”, căci o clipă de ezitare doar e destul să creeze echivocul „de prea târziu”. Este o întrecere azi între națiuni în formarea cadrelor lor de revanșă sau defensivă între cari România va trebui și va fi cea dintâi pregătită când va suna ceasul, așa ca în 1916. Mobilizării generale armate de mâine, să-i preceadă acea sufletească de azi — care desigur va fi în raport direct cu forța, moralul și entuziasmul tineretului de azi și de mâine.

Iată pentru ce orientarea tineretului de totdeauna, este o problemă de stat de primul rang.

Gilău.

George Racofi.

Personalitatea lui Eminescu

Viața în general se poate asemana cu apa unui fluviu care pornește din mluțimea isvoarelor, din bătrânii munți, coboară la vale mărindu-și albia, își modifică mersul din cauza obstacolelor, se unește cu apa altor râuri și apoi se pierde în imensitatea mării. Structura specifică a rocilor din munți se va resimți în apă, dându-i un caracter specific.

Isvoarele vieții se vor găsi în ereditate, care va da formele sufletești ale individului și care forme se vor umple cu un con-

---

3) Paul Duproix : Kant și Fichte, pag. 231.

ținut din mediul fizic și social. Acest mediu nu poate să uniformizeze lumea, deoarece conținutul va căpăta coloratura formelor sufletești, tocmai ceea ce e specific individului, așa cum era specificul apei determinat de structura rocilor.

Dacă această diferențiere nu este așa de isbitoare, în majoritatea cazurilor, aceasta se explică prin faptul că cei mai mulți oameni se adaptează mediului, datorită gradului lor de inteligență, — gândirea lor se face pe plan orizontal —; pe când geniile depășesc cerințele mediului, căutând să-l modifice prin inteligența lor superioară caracterizată prin activitatea continuă și gândire pe toate planurile (vertical și orizontal) privind lumea în toate dimensiunile ei.

Dacă noi oamenii comuni nu putem atinge genialitatea, nu suntem noi de vină, nici mediul, vinovat este hazardul eredității. Faptul acesta constituie un adevăr verificat de legile mendeliene, care s'au extins în toată lumea biologică. În omenire s'a verificat acest adevăr urmărindu-se aptitudinea muzicală la descendenții din familia Bach, sau genialitatea în artă a lui Goethe, Schiller, explicată prin inteligența și sensibilitatea deosebită a părinților.

Un distins psiholog american — Terman — s'a ocupat cu studiul geniilor și a ajuns la concluzia că, ceea ce caracterizează pe omul de geniu este inteligența cea mai înaltă, activitate continuă în toate direcțiile și interes multilateral. În acest contur este prins factorul eredității. Toate aceste mobile sufletești, ereditare, pentru ca să ajungă să se cristalizeze în formă superioară a personalității trebuie să se miște într'un mediu.

De aici se poate vedea că personalitatea este soră bună cu genialitatea care sprijinite pe mediu ridică pe om la cea mai înaltă treaptă a vieții umane, de unde privește totul în unitate, și armonie. În felul acesta înțelege personalitatea, nu o vom confunda cu persoana care trăiește în cercul restrâns al preocupărilor zilnice.

Studiul unei personalități fie în artă, știință, filosofie sau pe plan politic, ca să fie un studiu obiectiv, desbrăcat de haina pre-

judecăților, va trebui să prindă această mărime umană între acești factori: 1) ereditate și 2) mediu. În consecință viața lui Eminescu va fi prinsă în această linie.

Specificul genialității lui Eminescu este determinat de ereditate și îl putem urmări în temperamentul lui, vocația pentru artă, în interesul multilateral; cu alte cuvinte, în formele sufletești pe care le-a primit prin ereditate. Se impune deci să cunoaștem, atât cât e posibil, felul de manifestare și de activitate al părinților.

Tatăl său, căminarul Gheorghe Eminovici, deși fiu de țăran, dnr'un mediu unde cartea, pe acea vreme era un lux și prea puțin legată de nevoile zilnice, arată un interes deosebit pentru această muncă intelectuală. Puținele cunoștințe primite dela școala lui dascălul Ioniță din Suceava le completează mai târziu prin lecturi, care le face în orele libere. Toate acestea el le-a făcut din interesul de a cunoaște, instruindu-se singur în școala vieții. Contactul care l'a avut la curțile boierești, i-a dat posibilitatea să cunoască limba germană. Felul cum a învățat această limbă ne dovedește că avea aptitudine pentru limbi streine și în special un interes deosebit, care-l vedem mai târziu când caută ca fiii lui să cunoască aceste limbi, spre a putea face studii.

Inteligența lui Eminovici o putem urmări și în cadrul activității zilnice. Deși un om din popor și sub ordinea stăpânilor el ajunge datorită inteligenței și muncii să realizeze o avere frumoasă și să obțină totodată un titlu boeresc. A știut să treacă peste cerințele vulgare pentru a ajunge la independența acțiunilor lui.

Din structura psihică a mamei lui Mihai Eminescu, nu putem prinde prea mult, fiindcă nu avem decât prea puține date. Ceeace găsim esențial în firea ei, este blândețea și pasiunea în iubire. Unul din fiii ei scria într'o scrisoare către un prieten că „mama când iubește, iubește; dar și când urăște, urăște. În această mărturisire se poate prinde pasiunea, care s'a strecurat și în sufletul lui Eminescu, sub o altă formă. Raluca, așa o che-

ma pe mama lui Eminescu, era o fire contemplativă și melancolică, nuanță sufletească destul de accentuată în sufletul poetului.

În general putem spune că Eminescu a primit dela tatăl său inteligența care ajunge la o formă superioară, interes pentru studii și putere de muncă; iar dela mama lui sensibilitate, pasiune, fire contemplativă și temperament melancolic.

Viața fraților și surorilor lui Eminescu ne interesează mai mult în linii esențiale, în ceace au comun, cu alte cuvinte ce ar fi ereditar. O mai mare afinitate în gândire și sensibilitate, cu Eminescu găsim la sora lui Henrieta. Poate dacă ne-am opri mai mult asupra structurii psihice a Henrietei care prin starea ei de imobilizare fizică n'a avut posibilitatea să ia contact cu o viață mai deosebită, cu un mediu mai pretențios, o fată care autodidact și-a format o oarecare cultură, vom găsi că fondul ei intim sufletească este asemănător cu al lui Eminescu.

La Henrieta pesimismul este mult mai accentuat și aceasta datorită unei stări morbide; este într-o câțiva asemănător cu pesimismul lui Leopardi. În general găsim aceleași accente comune între poet și sora lui. Cât privește viața celorlalți frați ne interesează în primul rând școlăritatea lor, o notă comună de insucces la studii. Au fost copii care n'au excelat la studii, dimpotrivă mai toți au rămas repetenți. Această situație nu poate fi un indiciu de inferioritate sufletească. Admițând aceasta nu ne-am putea explica, cum acești copii rămași corigenți și repetenți în liceu au putut face studii universitare și unii din ei, cum a fost Șerban și Eminescu, au pătruns adânc în tainele științei. Dacă ne gândim că și alte genii ca Edison, Pasteur și câte alte cazuri asemănătoare, au trebuit să treacă prin aceste situații de repetenții și cu toate acestea au fost cei mai mari oameni ai lumii, ne putem explica că tot răul n'a stat în incapacitatea lor ci în învățământul defectos din acele vremuri, croit în sisteme de educație formală. Aceste excepții ale naturii nu se puteau încadra în grupa oamenilor comuni, pentru care erau croite sistemele de educație și instrucție. Invățământul riguros formal de atunci se

reducea la îngrădădire de cunoștințe, fără sistemă și fără să pătrundă fondul intim al științei. În această carapace a trebuit să stea închisă copilăria lui Eminescu.

În general, aceste probleme atinse până acum fac parte integrantă din viața lui Eminescu. Ele ne pot explica numai în mod tangențial sufletul poetului.

Pentru a prinde însă genialitatea lui, care s'a cristalizat într'o formă superioară de personalitate, trebuie să-i cunoaștem viața sub toate aspectele. Vom desprinde, din cecece e comun, tot esențialul, tot cecece caracterizează genialitatea lui.

N. G. — Poenaru.

(Va urma).

Emigrare

Speranțele, cu creștet de zăpadă,
Se'mbujorează'n vasturile blânde
Și scânteierea clipei suferinde
O perforează țipătul de pradă.

Inversul cumpănește calm și când e
Smaraldul salt în râsul de pleiadă,
Vicleană-și face loc prin briza caldă
Vigoarea grea cu degete plăpânde.

Febrilelor chemări din ochi strigate,
Avânt setos spre dincolo de zare:
Chibritul unei geamii'mpurpurate

E ars vertiginos de depărtare
Și'n resemnarea crengii desbinate
Mai freamătă, târzie, o muștrare. . .

I. Ch. Severeanu.

Eu și mitul

Incumetă-ți privirea 'ntunecată,
Suflet miop și salbă de mărgele,
E 'n crezul evului din apele orbite
De-atâta soare, dorul pentru stele.

M'au frânt bucăți de pâine și tămâie
Să crească'n cânt întregu-mi holdă bună
Și — dormitoare 'nbălsămare 'ntâie.
BCU Cluj / Central University Library Cluj
Sufletu-mi copt cu stelele și vântul,
Jucat agale în văzduh cuvânt,
Sabia vremii-l va 'ntoarce 'n trăire
Rouă cu mii de reflexii de cânt.

Și'n mine lumina întregului veșnic,
Braț cald și serafic, va 'nchide sfârșitul.
Flori albe, cu stilul plesnit peste câmpuri
In seră spori-vor cu mine și mitul.

30 Sept. 1935.

C. S. Anderco.

Vizită

Internatul școlii secundare de fete e răscolit ca'n ajun de
inspecție. Servitoarele mătură, lustruiesc alămurile cu „Sidol”,
șterg geamurile și praful. Bucătăreasa și menajera măresc doza

unturii la mâncare, adaugă condimente ca să schimbe aerul îmbâcsit și acru de fasole și de gris afumat din bucătărie și coridoarele învecinate. În curte, măturile de spini aleargă febrile în toate direcțiile zorite de înjurăturile intendentului buzat, cu aer de dictator improvizat și caraghios.

Ordinul nu se discută.

În școală, pedagogile și supraveghetoarele au deslănțuit furtuna. Ușele se trântesc în clanțe după fiecare. Care mai de care ies bosumflate, se încrucișează pe coridoare și-și fac semne de sperate. Elevele speriate, stau țintuite la locurile lor ca'n preajma unei primejdii.

„Vizită însemnată!”, atât au putut prinde din potopul de reproșuri aruncate fără considerații de toate cari intră și ies.

Mai avuseseră vizite și erau deprinse oarecum cu ele; dar o „vizită însemnată”, ca cea de azi, nu li s'a vestit niciodată.

În clasa VII-a, elevele se privesc aproape speriate. „Ce le-o fi apucat, dragă?!” Dela directoare 'n jos, toate le-au blagoslovit și le-au trântit ușa la intervale de câteva minute.

— „Să știți că-i o vizită inopinată!” strigă una informativ, așa ca să fie auzită de toate.

— „Adevărat inopinată, după atâta pregătire!” adaugă alta ironic și cu mai mult curaj.

— „Taci! se repeziră câteva. Să nu te-audă cineva!”

— „O să treacă și asta! Fiți sigure! căuta să le'ntărească una cu aer consolativ.

Abea își mai reveniră, când, din fundul coridorului, începu să se rostogolească valuri de țipete subțiri, amestecate cu țopăituri de pași repezi și tocure de lemn înalte, înaintând către ușa clasei lor, cu hărmălaia crescând pe măsură ce se apropia.

— „Domnișoara directoare!” strigă disperată una care pân-dea la ușă. Liniște!”

Impetrită. „Ce-o mai fi și asta?!” se'ntrebau mirându-se într'un mutism desăvârșit.

Ușa se isbi de perete. Directoarea înaintând, se opri vultu-

rește în mijlocul clasei cu mâinele pe șolduri, în capul coloanei de subalterne cari nu'ncăpeau de-odată să intre.

— „Ia uitați-vă la ele cum stau?! Ce-ați înebunit? Mișcați-vă tâmpitelor, nu stați așa ca niște mămăligi nefierte! Țoape mai sunteți! Voi nu știți că ne vizitează școala unul din savanții Sorbonei, cu soția?! E o mândrie pentru noi. „Marseillise“-a o știți? Fuga la repetiție în sala de muzică!“

Fetele se precipitară.

— Ho, sălbatecelor, n'alergați așa! Rău crescute ce sunteți! Puia! și vizând-o cu arătătorul mâinei drepte, tu ai să prezinți buchetul de flori doamnei, auzi? Vino cu mine să'nveți câteva cuvinte franțuzești! Iar dumneavoastră, adresându-se subalternelor, mergeți și îndepliniți tot ce v'am spus! Cât mai în grabă! Pot să sosească în tot momentul. Nu uitați costumele naționale și trimiteți repede fete să aerisească dormitoarele!

Peste-o jumătate de oră, o fetișcană cu chica tăiată, alerga pe coridoare chicotind în toate părțile, ca un mânz scăpat din țarc: „Vine! vine! Unde-i domnișoara directoare!“

— „Ce-i? o tăie aceasta brusc ieșind chiar în fața ei dintr'o clasă, gata s'o isbească cu ușa.

— „Vin! Ne-a telegrafiat dela dl. profesor universitar Miulescu c'au plecat acum cu mașina“.

— „Imediat să coboare fetele din clasa VI-a și VII-a la scările dela intrare! ordonă secretarei înaintând, aproape alergând, către cancelarie. Aci se roti puțin și de-odată: „Unde's? N'au coborit nici acum vacile astea! Au să mă facă de răs. Alergați sus și-acum să le văd aci pe toate! țipă gesticulând în toate părțile, mobilizându-și și ultima sursă de personal disponibil ce se mai afla pe lângă ea, portarul.

În sfârșit, coridoarele începură să durue, zidurile să se cutremure și vreo șasezeci de eleve să se prăvale pe'ntrecute pe scările dela dormitoare și salele de meditații către platforma de deasupra scărilor dela intrare. Intr'o clipă fură așezate pe două rânduri, deoparte și alta a scărilor dela ușa de intrare până sus pe platformă. Cele în costume naționale în față. Liniște ca'n mor-

mânt. Păreau mai mult pregătite pentru 'nmormântare decât pentru primirea unei vizite. Doar pedagogile și supraveghetoarele mai mișcau foindu-se fără rost cu aer de interes, profesional.

Din cancelarie, apăru domnișoara directoare, subdirectoara, profesoara de Lucru-de-mână, profesoara de menaj și câte se mai aflu acolo în după ameaza aceia. Domnișoara directoare, încărunită aproape de alb și uscată ca o iască, fulgeră de sus până jos orânduirea prin lornieta ținută un moment în dreptul ochilor cu eleganța unei fete târzii, apoi o slobozi în față și o lăsă să spânzure într'un lanț subțire de aur tras pe după gâtul lung și gol. Apoi se opri ca din viteză și 'ntorcându-se smucit spre subdirectoare:

— „Buchetul?”

— „Aici, domnișoara directoare, făcu supusă eleva Puia, scoțând din încurcătură pe cea vizată.

— „Vai, cum m'am speriat! Am crezut că nu l-au adus. Ai învățat cuvintele?”

— „Da, domnișoară!

— „Vezi să nu te'ncurci să ne faci de răs. Să spui tare și răspicat. Și . . . nu sta așa țeapănă, parc'ai fi o țoapă de alea . . .

Dar nu mai avu timp să continue, că mașina se opri la poartă și ilustrii oaspeți începură să coboare.

Simultan, pe ușile larg deschise, istucni la comandă melodia forțată din șasezeci de guri de fecioare:

Allons, enfants de la patrie

Le jour de gloire est arrivé . . .

Directoara, secondată de cele câteva profesoare, înaintă în pas milităresc până la ușă unde se făcu prezentările. Zâmbete forțate, încrucișări de franțuzească ascutită. Savantul profesor, oprit în loc, admira serios costumele naționale, fetele, înfățișarea localului. Ochii focosi îi alergau în toate direcțiile par'că să sară dela locurile lor, căutând să cuprindă totul. Doar la informații, zâmbea din ciocul ascutit donchijotesc și din dinții înșirați albi într'o gură dreaptă.

Eleva Puia prezentă doamnei buchetul însoțit de-o urală

într'o franceză stălcită. Totuși, doamna îi mulțumi, fără ca ele-va s'arate ca'nțeleș prea mult, o netezi de câteva ori părintește și-i admiră costumul național. Apoi vârîndu-și afectată nasul în flori, le mirosi culcându-le cu eleganță pe brățul stâng și'ncepu să urce scările încadrată la stînga de domnișoara directoare, iar la dreapta de d-na Miulescu. Savantul, la doi pași în urmă, primea explicațiile d-lui Miulescu.

Vizitară sălile de clase, de meditații, dormitoare și... tot ce-a crezut domnișoara că-i bine și merită să fie văzut.

Elevele, într'o disciplină de fier, fură urcate la clase printr'o aripă laterală a școlii, fără să se audă vr'un șgomot. Singurul șgomot în internat acum îl făceau doar musafirii și însoțitorii.

Vizita se isprăvi repede și se încheie trecând câteva clipe prin biroul domnișoarei directoare unde se făcu o mică tratație.

În timpul acesta, elevele au fost coborite din nou, de data aceasta mai multe. Așa că, la eșire, erau dispuse pe două rânduri până la poartă, unde mașina aștepta cu ușile deschise.

Oaspeții se strecurară împrăștiind zâmbete din belșug, de data asta, vădit sincere, în toate părțile, față de primirea entuziastă citită pe fețele îmbujorate ale elevelor, cari întonau destul de bine Marseillese-a. Era o clipă înălțătoare de frăție franco-română. Când pășiră dincolo de poartă se pomeniră bombardăți plăcut de câteva isbucniri la comanda subdirectoarei: „Vive la France! Vive la France!”

Aceste urări neobișnuite în cartier, țâșnite deodată din gura a peste o sută de eleve, stârniră curiozitatea locatarilor. Pietonii se opriră în loc privind spre școală și năințelegând totul așteptau să se mai întâmple ceva. Pe la ferestrele clădirilor și instituțiilor vecine cu etaje, nenumărate capete încălecate se ițieau grăbit să nu le scape evenimentul. Iar când domnișoara directoare își luă ultimul rămas bun prin ușa încă deschisă a automobilului pus în mișcare lentă, o ploaie de fluturări de mâini albe și fragede, ca un stol de porumbei speriați, se porni să ră-

spundă celor câteva fâlfâiri din dosul geamului dela mașină.

Au dsipărut.

În curte, elevele rămase în dezordine cu ultimul moment de entuziasm, savurau vesele și gălăgioase, reușita.

Deodată, poarta grea de zăbrele metalice se isbi nervos și se'ncleștă vibrând în broasca automată. Domnișoara directoare s'a întors în curte.

O sută de priviri speriate atrase asupra-și fără să se întimideze.

— „Ce-i gălăgia asta? Iar v'ați strâns ca oile? Țoapelor! Plecați la meditații, necioplitelor!“

Oițe blânde și supuse, elevele se'ncolonară fără murmur. În uniformă neagră, cu capetele plecate, începură să urce din nou treptele internatului ca un cârd de maici bătrâne.

Păun.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Autumnală

Mamă, pumnul neliniștelor mele
Ceorchin pârguit, din roade grele
Iși picură soarele printre crengi de arțari
La poarta liniștei tale mari.

Adunată din bătrână nădejde țărănească
Ziua-mi de cremene, în toamna aceasta de iască,
Se 'mprăștie în sboruri galbene, pe-adâncuri de eri
La răscruci de leat, flămând de primăveri.

Mână de nea îmi leagănă gândul
Și-l crește'n lumină, pornindu-l
Prin țară de rugă, cu slove străbune

Spre rosturi mai bune.

George Todoran.

Contribuția învățătorului în problema „Culturalizării masselor“.

Motto: „Rolul cel mai înalt, cel mai nobil într-o democrație care se naște, e al învățătorului rural, cel atât de sărac, de disprețuit, care are sarcina să instruiască pe cei umili, să facă din ei viitorii cetățeni, ceice vor zidi cetatea dreptății și a păcii“

E. Zolla.

Problema ridicării satelor, cum modest o numim noi învățătorii, sau a „culturalizării masselor“, cum o numesc cei cu pretenții mai mari, nu e o chestiune nouă și proprie numai statului nostru. Problema aceasta a preocupat toate statele, le preocupă azi, cum le va preocupa și în viitor, căci este una dintre cele mai importante chestiuni într'un stat democratic.

La noi, ca și în statele unde după marele războiu mondial s'au schimbat granițe, s'au schimbat sisteme, adaptându-se noi principii de viață și conducere, problema culturalizării maselor a fost pusă pe tapet, spre a se da înapoi înfăptuirea imperios cerută de nouile schimbări.

S'au comis însă unele greșeli mari, — după cum afirmă oamenii noștri competenți, — prin rapiditatea cu care s'au importat sisteme, legi, regulamente, de peste graniță, fără ca realitatea dela noi să se potrivească cu cea de aiurea.

Astfel, ne este limpede deci cauza pentru care nici marile reforme sociale de după războiu: votul obștesc și împrumutul, n'au dat rezultatele dorite.

a) *Votul obștesc*, dat fără o pregătire temeinică, a ajuns, în loc de un *bun al poporului suveran*, un obiect de speculă, cumpărat cu 3—4 păhărele de țuică, însoțite desigur și de promisiuni goale, care au avut o urmare sigură: scăderea încrederii și sincerității poporului în pătura intelectualilor.

b) *Împrumutul*, dacă n'a adus belșugul în casa țaranului, după cum se aștepta, a adus drept rezultat pentru țară,

pentru bogăția exportului național, o dovedită scădere. Aceasta datorită faptului că, suprafața de pământ primită, n'a adus cu sine și o cantitate de pricepere în capul săteanului român.

Pedeasupra, actuala stare anormală provocată prin criza mondială de credit — și supraproducție agricolă, într'o vreme, — a adus desnădejdea plugarilor noștri, mântuiți oarecum prin legea conversiunii.

De aceea preocuparea cea mai de căpetenie a conducătorilor, — mai ales politici — în problema normalizării și ridicării satelor noastre a ajuns latura economică, latura existenței materiale. Dar o preocupare a acestei laturi — credem — nu poate rezolva armonic problema satelor, în nici un caz.

Ridicarea economică a țăranimii, trebuie să meargă paralel cu ridicarea spirituală, deci culturală, dacă nu chiar să prepondereze cea de-a doua. Dealtfel sunt unii cărturari de frunte ai țării, care susțin fățiș această întâietate. Citez pe marele profesor S. Mehedinți: „Nu buna stare materială asigură cultura unui popor, ci dimpotrivă, numai prin cultură se poate asigura o stare materială mai bună, pe lângă cea morală”. Și profesorul S. Mehedinți chiar dă exemplul Suediei, Norvegiei, Danemarcei, cari au o calitate de pământ inferioară față de al nostru, dar cu o producție mai mare, ceea ce confirmă superioritatea muncii acelor popoare, deci rezultatul culturii lor.

Cred că nu e necesar a demonstra mai cu deamănuntul că problema economică e în strânsă legătură, ba chiar dependentă de „problema culturalizării masselor”.

Ori, în vreme ce unele din țările apusului înțelegând acest desiderat, într'un timp relativ scurt, și-au vindecat rănile războiului mondial, atât pe teren cultural, economic cât și social (exemplu: Cehoslovacia și Polonia dintre țările noi, despre care vizitatorii noștri nu găsesc decât vorbe de laudă), în timp ce țara noastră în ce privește bogăția sufletească, adică clutura, e clasată penultima. Rușinos, dar adevărat!

Să vedem acum ce e cu problema culturalizării: ce s'a făcut, ce se face, și ce ar fi de făcut.

Luându-se lucrurile cu rapiditate și aici ca și în alte domenii, înfăptuirile realizate au lăsat uneori de dorit. Așa bunăoară înființarea de biblioteci sătești, care cuprind: Antologia Greco-romană, cărți de citire de cl. VI—VII—VIII de liceu și seminar, Analele lui Tacitus, Platon, Extraits des auteurs du programme, Corespondență și documente de afaceri, Manual de ermeneutică biblică, Satirele lui Juvenal. . .

și altele multe, tipărite și donate de Casa Școalelor pentru bibliotecile sătești, cari numai pentru săteni nu erau potrivite, dovedesc cu prisosință cât de temeinic și cu pricepere s'a căutat a se rezolvi problema culturalizării maselor.

Abia la urmă se poate vedea greșala cea mare: a dona o bibliotecă, și încă neselecționată, nu înseamnă a rezolvi o problemă așa de mare, ci de multeori a pierde și cititorii anteriori.

Deasemenea „Centrele Culturale” ce au funcționat cu câțiva ani în urmă, cheltuindu-se și acolo bani grei, ca și la Casa Școalelor unde se tipăreau cărțile pentru popor de multeori pe sprânceană autorului, și nu întotdeauna pe valoarea reală a cuprinsului acelei cărți, bună pentru orice, dar nu pentru o bibliotecă sătească, n'au dat rezultatul ce ar fi trebuit să-l dea, în comparație cu țările mai sus amintite.

Munca depusă de diferiții „agenți-culturali” ce au început a colinda satele noastre, încă n'a dat un rezultat prea vizibil, înafară poate, de multeori, de diurna ridicată pentru deplasările culturale justificate prin procese verbale, poate singurele ce mai dăinuiesc după ieșirea din satul respectiv.

Căci, să nu se uite, ridicarea satelor noastre nu s'a făcut nici în trecut și nu se va face nici în viitor prin agenți culturali-voiajori, ci prin factori stabili, permanenți, de cultură!

Iar acești factori permanenți, prin care și cu ajutorul căroră trebuie să între îndreptarea în pătura sătească, nu sunt politicianii, nici agenții cluburilor politice, ci sunt învățătorii =

„apostoli” și preoții. Ei sunt cei doi tovarăși culturali cari sunt și vor rămânea totdeauna în mijlocul poporului.

Numai ei pot desvolta o influență sistematică, stăruitoare, continuă, unitară și perseverentă, prin care să se schimbe lucrurile în bine.

Numai prin ei se poate realiza culturalizarea masselor, deci expresia vieții unui neam. Redau aci, ca fiind în perfectă legătură, opinia marelui naționalist și bărbat de stat M. Kogălniceanu, publicată în „Dacia Literară”, 1840: „poporul are nevoie de două feluri de trebuințe: fizice și intelectuale. Un popor la care trebuințele intelectuale se desvelesc, se face o nație mare; dimpotrivă acela la care aceste trebuințe se înapădușesc, se face o nație brută, se îndobitocșește și se întoarce la starea cea sălbatecă. Ferice de acela care înlesnește desvoltarea inteligenței, vai de acela ce omoară duhul unei nații”.

Iar pentru ca să poată realiza aceste mărețe schimbări, învățătorii au nevoie de o înarmare, de o pregătire intelectuală și morală cerută de necesitățile sociale ale prezentului. Învățătorii Germaniei, cu școli normale superioare, cu studii universitare superioare, ne sunt o pildă vie, care ne dovedește că, cu cât învățătorii vor avea o cultură superioară mai temeinică, cu atât problema culturalizării maselor se va rezolva mai ușor, având mai mari șorți de izbândă.

Atunci cuvintele marelui naționalist M. Eminescu: „*învățătorul și preotul coboară cultura în jos și traduc limba cosmopolită, ne semnificativă și abstractă a științei, care e domeniul lumii întregi în formule vii, mlădioase și încântătoare, prin originalitate ale poporului*” vor deveni cu adevărat o realitate.

Învățătorii se străduiesc și azi, ca și în trecut, să dea din ceea ce pot și au. Dovadă cele două societăți de cultură, cu o tradiție veche, cum e „Astra” în Transilvania, și „Liga Culturală” în vechiul regat, în sânul cărora învățătorii activează fără a fi constrânși de autorități, ci din proprie dragoste și inițiativă.

Aceasta e o dovadă în plus, că, învățătorimea, factorul cultural permanent al satului își înțelege menirea.

Prin urmare nu ne plângem de prea multă muncă ci, am cere doar câteva lucruri: 1) Un program unitar, scos de sub influențele politice de partid; 2) Urmărirea realizărilor la sate, pentru ca ceice au muncit să nu se vadă izolați și fără nici o atenție; 3) organe de îndrumare stabile.

Că n'au avut și n'au toți acelaș elan de muncă, este deci destul de motivat: întâiu că nu știe omul precis în care societate să activeze mai mult și în al doilea rând că nu e salarizat ome-nește.

Prima chestiune, desbătută cu multă competență în Congre-sul „Astrei” dela Sibiu, în 1930, arată că sunt prea multe socie-tăți și injghebări, cari lucrând pe acelaș teritoriu, dar mai ales cu aceiași oameni la sate, preot și învățător, produc o pulveri-zare a energiilor, ba uneori sătenii nu mai știu cu cine au de lu-cru, deoarece sub firme diferite se încearcă aproape acelaș lu-cru. Deci o coordonare, o limpezire a acestui haos! Dealtă parte programul să fie ceva statornic, unitar, care să nu fie mereu schimbat, după cum se schimbă regimurile politice, căci atunci nu se mai face culturalizare ci „babilonizare”.

Aghireșu, Octomvrie 1935.

Vasile F. Călugăru.

† Gib Mihăescu

Tufănelele zâmbiau îmbătate de senin și destrămarea borangicului solar învăluia crâmpie freamătul dealurilor grele de rod, când pe malul Oltului, în Drăgășanii copilăriei și-ai reculegerii patriarhale, acolo, nu departe de căsuța veche, bătrânească — Gib. Mihăescu — nu mai putea sorbi frumusețea naturii, nu-și mai putea vedea credința prietenilor, nu mai înțelegea cu inima lui largă și nobilă șoptitul lacrimilor; trecuse odată cu rostogolirea ulti-milor bolovani de țărână printre umbre.

„Rupt brusc din mijlocul tuturor celor care-i țesuseră în jur aureola spontană a afecțiunii și-a celor ce-i depănaseră aureola admirației din umbră, spune frumos Dragoș Vrânceanu, Gib. Mihăescu lasă un gol de aer de toamnă care umple de lacrimi. Pe floarea străvezie, roșie și albastră a ce-rului, dădea îndurerată lacrima Cellei Delavrancea, a lui Pamfil Șeicaru, a lui Adrian Maniu. Plângeau atâția ochi, strângea în crâmpirea degetelor ei, durerea, atâtea fețe încât părea cel adormit fratele și ruda tuturor”.

S'a stins după grea suferință în vârstă de 41 ani și în plină ascensiune a talentului. Moștenise dela tatăl său — avocat, fost primar al Drăgășanilor — inteligența vie și darul de adâncă cunoaștere a sufletelor, iar dela mamă, — fostă pe vremuri „soră” la mănăstirea Mamu, — romantismul și vădită înclinare spre misticism.

A cunoscut fiorii scrisului de timpuriu și s'a remarcat prin stilul său ales și adâncă gândire. Ca gazetar a colaborat la „Voința” la Cluj, „Cuvântul”, „Curentul” și „Calendarul” din capitală. A avut pagini de rară frumusețe și în revistele „Gândirea” și „Viața Românească”.

În literatură a debutat în „Vedenia” și „La Grandiflora”, două volume de nuvele remarcate elogios de critică. Unele, adevărate capodopere, au fost traduse peste hotare, ducând astfel faima scriitorului și a neamului. Au urmat romanele: „Brațul Andromedei”, „Femeia de ciocolată”, „Zilele și nopțile unui student întârziat”, „Rusoaica” și de curând „Donna Albă”. E autorul unei admirabile drame: „Pavilionul cu umbre”, jucat de Marioara Ventura. În vremea din urmă, lucra neobosit la romanul „Upercut”, care urma să apară în editura „Adevărul”.

În bogate și substanțialele sale viziuni, Gib. Mihăescu s'a dovedit un povestitor fascinant, la care desfășurarea evenimentelor nu se petrece niciodată lin și fără vâltoarea conflictelor. Dramatismul mișcă întreaga sa epică dându-i o forță și un ritm pe cari puțini scriitori le mai dovedesc în literatura noastră.

Era chinuit până la obsesie în redarea adevărului psihologic al personajilor. În acest scop contura într'un carnet, zi de zi, personajii, fapte și subiecte. Posedea material pentru încă 2—3 romane viitoare.

Gib. Mihăescu ascundea toată frământarea talentului său matur, sub o înfățișare „domoală, simplă și tacticoasă, în care doar ochii sclipeau deștepți și mobili cu luciri de ironie și haz”. Era un om, după cum spune G. Călinescu, „pe care nu putea să-l urască nimeni”.

A lăsat în urmă 2 fetițe plângând în jurul mamei lor, într'o casă închiriată, fără o fărâmă de lux și cu grija zilei de mâne.

Rămân fără fremătare de viață — o masă, un colț — în Direcțiunea Presei, unde după ce orele prescrise pentru întreținerea existenței se scurgeau, Gib. Mihăescu trecu singuratic clipa din viața sa bogată în daruri, clipe de refugiu, în care acoperea „cu scrisu-i nervos” pagini hărăzite unor noi triumfuri literare...

Sufletul lui va pluti mereu, nestingherit, printre filele migălite o viață întreagă și va șopti de dincolo de mormânt toată truda și irosirea neștiută în slujba neamului, pe care Oltenia și România de după război au pierdut-o prin el.

O lacrimă caldă pe pământul rece care-l înăbușă!

Sl. P.

CONSTANTIN SUDEȚEANU: *Opinia publică*. Imprimeria Fondul Cărților Funduare, Cluj, 1935.

E un studiu analitic asupra fenomenului și noțiunii de opinie publică atât de des întrebuițată și felurit interpretată în discuții zilnice.

Consideră opinia publică ca un reflex al corelațiilor de fapte în cari trăim, ca una din formele sociale isvorite din însăși felul de organizare socială prin mijlocirea căroră societatea se poate manifesta ca un tot unitar și tratează fenomenul opiniei independent de mulțime și psihologia ei. Ia mai mult în considerare rolul opiniei publice, căutând și fixând condițiile ei de producere, precum și aspectele sale esențiale.

Ca stil, prezintă aceleași calități cari au caracterizat totdeauna pe autor: claritate și precizie.

Cartea cuprinde XI capitole, în 54 pagini. Costul 20 lei.

Dr. DIMITRIE TODORAN: *Psihologia reclamei*. Editura Institutului de Psihologie al Universității din Cluj, 1935.

De când psihologia a părăsit domeniul speculațiilor filosofice, apropiindu-se tot mai mult de realitatea biologică, problemele ei sunt multiplicare de complexitatea vieții. Științele sociale codificate în legi și sisteme de morală, drept și economie nu mai au un caracter dogmatic, ci sunt explicate și interpretate ca manifestări psihice sociale.

„Psihologia reclamei” cartea D-lui Dr. Todoran este un studiu sistematic și clar de psihologie aplicată, care prinde un aspect din viața economică fondat pe procese psihice. După cum scrie autorul „*aceste procese decurg în mod unitar și organic cu condiționări reciproce. Se sprijină pe gradul de atenție care înlesnește nu numai perceperea și fixarea interioară a reclamei, ci stă și la baza eficacității sugestiei.*”

În toată cartea se poate urmări limpede cum autorul descrie procesele psihice, izolate numai din punct de vedere didactic, totuși între ele există o legătură funcțională, un raport de interdependență, exprimând caracterul unitar al vieții.

Pe lângă descrierea și interpretarea proceselor psihice în legătură cu psihologia reclamei, autorul ajunge la concluzii de mare însemnătate pentru știință în acest domeniu pe baza unor anchete psihologice și chestionare adresate la 35 subiecți.

Numeroasele planșe-reclame cari însoțesc expunerea autorului măresc claritatea problemei, concretizând analiza proceselor psihice și face ca această carte să fie accesibilă pentru ceilalți.

„Psihologia reclamei” cuprinde 106 pag. și e împărțită în 5 capitole, o introducere, concluzii și rezumatul cărții în limba franceză. Prețul 60 lei.

N. G.

INFORMAȚIUNI

ACTIVITATEA INSTITUTULUI DE PSIHLOGIE DIN CLUJ.

Noile metode de predare, care-și găsesc în prezent o aplicare vastă în învățământul de toate gradele, se referă la o cunoștere cât mai adecvată a naturii umane, a individualității elevului cu care lucrăm. Intrucât însă această individualitate nu o putem prinde prin simpla observație, din cauza

complexității ei, trebuie să facem apel la utilizarea diferitelor *teste psihologice*, care ne dau posibilitatea de a măsura obiectiv diferitele aptitudini, capacități sau alte procese psihice importante, care nu sunt altceva decât anumite aspecte sub care se prezintă individualitatea.

Individualitatea școlarului român este de mult studiată, într'un cadru strict științific, de către Institutul de Psihologie al Universității din Cluj de sub direcția D-lui Prof. F. Ștefănescu Goangă. Problemele științifice care au preocupat și preocupă încă activitatea acestui Institut de știință, unicul în toată țara, sunt în strânsă legătură cu preocupările vitale ale școlii noastre, pe care caută să le elucideze tot mai mult contribuind astfel la marea operă de regenerare atât a cunoștințelor învățătorilor, cât și la ușurarea sarcinei care li s'a impus prin noile regulamente școlare: studiul individualității elevilor cari trebuiesc educați.

Rezultatele cercetărilor făcute în cadrul Institutului de Psihologie din Cluj sunt publicate într'o serie de volume apărute în editura acestui Institut, volume de a căror importanță ne vom ocupa altădată; iar ca metode psihologice utilizabile în școala primară și secundară sunt indicate o serie de *teste* pentru măsurarea diferitelor aspecte ale individualității.

Trebuie să menționăm că Institutul de Psihologie din Cluj a elaborat și publicat două grupe de metode științifice pentru studiul individualității copilului: *metoda observației* și *metoda experimentală*, cu care ne vom ocupa în numărul de astăzi. Din această metodă — numită și metoda testelor — vom expune întâi *testele de inteligență*, iar în numerele viitoare vom trece la testele de funcțiuni, temperament, etc.

Înainte de a arăta foloasele practice pentru învățământ ale metodei testelor, vom expune succint evoluția acestei metode experimentale.

Noțiunea de „*test*” este introdusă pentru prima dată în psihologie de către Cattell în 1890, înțelegând prin el o probă destinată a măsura facultățile mintale ale unui individ. Deci testele de inteligență sunt și ele niște probe care urmăresc caracterizarea unui individ din punctul de vedere al inteligenței generale, sau globale cum i-se mai zice. Iar inteligența e considerată ca o capacitate mintală generală a individului uman pentru a se adapta la noi probleme și condiții de viață.

Testele le putem împărți în mai multe grupe, după felul cum se pot aplica. Astfel sunt *teste individuale* și *colective*. Cele individuale se pot aplica numai unui subiect, cele colective se pot aplica unui grup de subiecți deodată. De asemenea testele se mai numesc și *verbale* sau *neverbale*, după cum aplicarea lor cere sau nu o pregătire școlară din partea subiecților examinați.

Institutul de Psihologie din Cluj a elaborat teste sintetice (globale). Ele sunt colective neverbale, pentru a măsura inteligența copiilor dela 4—14 ani și colective verbale și neverbale, pentru a măsura inteligența adulților. Iar acum este în curs de elaborare metoda testelor individuale verbale, de tipul testelor lui Binet-Simon, precum și testele individuale neverbale, numite și teste de performanță.

Fiecare categorie de teste etalonate este însoțită și de broșura cu instrucțiuni, în care se dau toate indicațiile necesare aplicării și cotării acestor teste.

În ce privește avantajele aplicării acestor teste menționăm următo-

rele: Testele colective (atât cele neverbale, care se pot aplica și analfabeților, cât și cele verbale, care reclamează un grad de cultură, minim d 4 clase primare, prezintă un mare avantaj: probele sunt făcute în condițiuni identice, aceeași durată și aceleași explicații pentru toți subiecții unui grup. Subiecții lucrând în grup, nu pot fi influențați de persoana examinatorului, dacă acesta ține cont de instrucțiunile recomandate pentru aplicarea oricărui test. Aplicându-se testele simultan la un număr mai mare de subiecți, munca examinatorului e mult ușurată.

Intrucât am avea de a face cu copii cari au o etate cronologică inferioară celei de 4 ani — limita până la care se pot aplica testele colective — vom recurge la examinarea lor cu ajutorul testelor individuale verbale, de tipul testelor Binet-Simon, sau cu testele individuale neverbale (de performanță). Tot așa se va proceda și cu copii cari ar avea un rezultat îndoielnic la examenul inteligenței prin testele colective.

Importanța pedagogică a examinării inteligenței copiilor derivă din posibilitatea de a împărți pe toți elevii unei clase în trei categorii mintale: normali, superiori, sau inferiori vârstei lor. Astfel putem vedea dacă un copil poate asimila învățătura care i-se dă în aceea clasă, sau dacă dimpotrivă ar trebui trecut într-o clasă superioară — fiind dotat mintal — sau în una inferioară — fiind înapoiat mintal. În felul acesta se poate ajunge la individualizarea învățământului, tocmai ceea ce este o cerință primordială a curentului activ introdus în școală.

Cu aceste teste, elaborate de Institutul de Psihologie, e bine să se examineze atât copii cari intră în școala primară, cât și cei cari trec în școala secundară, pentru a le cunoaște capacitățile lor mintale. Examinarea să se facă la începutul anului pentru a se vedea dacă progresul la studii al unui copil se datorește capacității lui mintale, sau altor condiții de mediu care trebuiesc cercetate pentru a putea aprecia just munca lui în școală. Căci astăzi nu se mai poate aprecia reușita școlară a elevilor decât dacă ei se pot adapta mediului în care trăiesc și nu dacă au memorizat o serie de cunoștințe pe care le vor uita mai târziu. Criteriul unei bune educații trebuie să țină seamă atât de interesul *individului*, cât și de cel al *societății*. Aceasta presupune că educația nu trebuie să urmărească numai mărirea randamentului individului, dar să caute ca și colectivitatea să profite de această nouă adaptare a individului.

Pentru ca învățătorul să pregătească elevii în vederea unei cât mai bune adaptări la viață, trebuie să obișnuiască a gândi altfel decât că elevii sunt făcuți pentru școală. În realitate însă *școala este făcută pentru elevi*; învățământul fiind un mijloc, trebuie să varieze după persoana, după temperamentul lor, după mediul economic în care individul își trăiește viața.

În concluzie, putem spune că adevărata cunoaștere a individualității elevului ne-o oferă numai utilizarea metodei experimentale pe care Institutul de Psihologie nu s'a mulțumit numai să pună baze trainice acestei tinere științe: *psihologia*, ci a căutat s'o difuzeze din laborator în marea masă a pionerilor culturii noastre: învățătorii, întrucât numai ei sunt acei cari pot întrebuița cu folos toate rezultatele cercetărilor științifice făcute până în prezent.

Teodor Arcan.

FREMATUL ȘCOALEI

Revistă de Pedagogie și Cultură Generală a învățătorilor din jud. Cluj

Director :
Vasile Chintoanu
inspector școlar

Redactor resp.:
Nicolae Găgescu

Administrator :
Damian Popescu

Correspondența pt. redacție : Școala primară Nr. 18 str. Vânătorilor

Correspondența pt. administrație : D. Popescu Strada Amurg Nr. 17.

COMITETUL FONDATOR :

Dordai Augustin, Chintoanu Vasile, Popescu Damian, Găgescu Nicolae, Moldovan Vasile, Călugăr Vasile, Tăușan Dumitru, Racoți Gheorghe, Mihoc Eronim, Marin D. Nicolae, Bularda Nicolae, Pop Simion, Orosfoian Silviu, Ciociu Pavel, Onișor Gheorghe, Vasu Dumitru, Trifu Vasile, Matei Simion, Mureșan Ioan, Patriciu Vasile, Mitrea Aurel, Pleșa Gheorghe, Stancu Nicolae și Dăneș Ioan

BCU Cluj / Central University Library Cluj

COMITETUL DE REDACȚIE :

Nicolae Găgescu, Vasile Patriciu, Dordai Augustin. Tăușan Dumitru, Călugăr Vasile

Revista apare la 1 ale fiecărei luni

*

Abonamentul **120 lei** anual.

Pentru autorități și comitetele școlare **150 lei** anual

*

Oricine primește un număr, dacă nu-l înapoiază în timp de 10 zile, se consideră abonat

*

Primim schimb de reviste și cărți pentru recenzii

*

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază

I. STUDII ȘI CERCETĂRI PSIHOLOGICE.

F. Ștefănescu Goangă: <i>Selecțiunea capacităților și Orientarea Profesională</i>	60 lei
1. Liviu Rusu: <i>Selecția copiilor dotați</i>	130 "
2. N. Mărgineanu: <i>Psihologia exercițiului</i>	130 "
3. L. Rusu, L. Bologa, N. Mărgineanu, Al. Roșca, D. Todoranu: <i>Psihologia configurației</i>	100 "
4. N. Mărgineanu: <i>Psihotehnica în Germania</i> , epuizată.	
5. A. Roșca: <i>Măsurarea inteligenței și debilitatea mintală</i>	140 "
6. L. Bologa: <i>Psihologia vieții religioase</i>	200 "
7. N. Mărgineanu: <i>Psihologia germană contemporană</i>	200 "
8. L. Rusu: <i>Aptitudinea tehnică și inteligența practică</i>	120 "
9. N. Mărgineanu: <i>Psihologia învățării</i>	130 "
10. A. Roșca: <i>Psihopatologia deviațiilor morali</i>	80 "
11. A. Roșca: <i>Debilitatea mintală</i>	60 "
12. C. Pârlog: <i>Psihologia desemnului</i>	160 "
13. D. Todoranu: <i>Psihologia temperamentului</i>	100 "
14. N. Mărgineanu: <i>Psihologia franceză contemporană</i>	100 "
15. A. Roșca: <i>Delinventul minor</i>	100 "
16. L. Bologa: <i>Lectura tineretului</i>	80 "
17. A. Roșca: <i>Psihologia martorului</i>	80 "
18. M. Beniuc: <i>Învățare și inteligență la animale</i>	50 "
19. D. Todoranu: <i>Psihologia reclamei</i>	60 "

La prescrierea unei comenzi de cărți în valoare de 500 lei, se face un rabat de 20 %

II. TESTE.

1. Teste neverbale de grup pentru măsurarea inteligenței la copii (între 4—14 ani)	4 lei
Instrucții pentru aplicarea testelor	20 "
2. Teste și instrucții pentru măsurarea aptitudinii la desemn	30 "
3. Teste de temperament	5 "
Chestionar pentru determinarea temperamentului	5 "
Instrucții pentru aplicarea testelor și chestionarului de temp.	20 "
4. Teste verbale de grup pentru măsurarea inteligenței la adulți	3 "
Instrucții pentru aplicarea testelor	10 "
5. Teste neverbale de grup pentru măsurarea inteligenței la adulți	4 "
Instrucții pentru aplicarea testelor	20 "
6. Teste pentru măsurarea funcțiilor mintale	20 "

III. FIȘA PERSONALĂ.

1. Fișa personală de observație psihologică	10 "
2. Instrucții pentru utilizarea fișei personale	20 "

La o comandă mai mare de 50 de fișe se face un rabat de 20%.

Cărțile se pot procura dela Institutul de Psihologie al Universității din Cluj, Str. Regală 11, sau la orice librărie mare din țară. Testele și fișa personală se pot procura numai dela Institutul de Psihologie.

Rugăm pe colegi să cerceteze viața satului sub toate aspectele. Sunt multe lucruri frumoase în viața poporului nostru necunoscute încă. Redați-le circulația cuvenită banilor de aur să ne bucurăm împreună.

Vrem ca „Freamătul Școlaei“ să devie o tribună, dar și o școală de formare și afirmare a celor înfiorați de frumos și înfrățiți cu dorul scrisului.

FREAMĂTUL ȘCOALEI

Revistă de Pedagogie și Cultură Generală a învățătorilor din jud. Cluj

Anul I. No. 1.

1 Noembrie 1935

S U M A R U L :

- Vasile Chintoan*, insp. școlar . Freamătul Școalei,
I. Agârbiceanu . . . . . Școala românească și muncitorii ei.
Teodor Arcan . . . . . Măsurarea inteligenței la adulți.
Gh. Racoți, inv. . . . . Orientarea tineretului.
N. G. Poenaru, inv. . . . . Personalitatea lui M. Eminescu.
I. Gh. Severeanu . . . . . Emigrare.
C. S. Anderco . . . . . Eu și mitul.
Păun, inv. . . . . Vizită.
Gheorghe Todoran, inv. . . . . Autumnală.
Vasile Călugăr, inv. . . . . Contribuția învățătorului în problema
de culturalizare a maselor.
St. P., inv. . . . . † Gib. Mihăescu.

CĂRȚI

V. P. (C. Sudețianu: Opinia publică), N. Gh. (D. Todoran: Psihologia reclamei).

INFORMAȚII

T. Arcan: Activitatea Institutului de Psihologie al Universității din Cluj.